

ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว

นายพงศวิศิษฐ์ บาลี

นิติกรชำนาญการ

ผู้เรียบเรียง

บทนำ

ครอบครัวเป็นสถาบันขั้นพื้นฐานและเป็นสถาบันหลักของสังคม ครอบครัวจึงประกอบไปด้วยสามี ภรรยา บุตรและญาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวจึงเป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในครอบครัวหรือเครือญาติ ดังนั้น หลักกฎหมายที่ใช้โดยทั่วไปอาจนำมาใช้กับกฎหมายครอบครัวไม่ได้ กฎหมายครอบครัวจึงเป็นกฎหมายที่อ้างอิงหลักศีลธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีมากที่สุด เช่น เงื่อนไขเกี่ยวกับการหมั้น การสมรส การปฏิบัติต่อกันระหว่างสามีและภรรยา การปกครองบุตร ทรัพย์สินระหว่างสามีและภรรยา ตลอดถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมรดก เป็นต้น

กฎหมายครอบครัว จึงบัญญัติข้อกำหนดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางครอบครัว ตั้งแต่การหมั้นไปจนถึงการสมรส ความสัมพันธ์ในครอบครัวและการขาดจากความสัมพันธ์ในครอบครัว

การหมั้น

ก่อนทำการสมรสมักจะมีพิธีหมั้นก่อน แต่ไม่ได้หมายความว่าสมรสจะต้องมีการหมั้นเสมอไปทุกครั้ง การหมั้นจะมีก็ได้ไม่มีก็ได้ที่กฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการหมั้นเอาไว้ด้วยนั้นก็เพื่อรักษาและส่งเสริมประเพณีของไทย

ดังนั้น การหมั้นจึงเป็นเรื่องการทำสัญญาระหว่างฝ่ายชายและหญิงเพื่อตกลงว่าจะสมรสกัน แต่เป็นสัญญาที่แตกต่างจากสัญญาโดยทั่วไป คือเมื่อมีการผิดสัญญาหมั้นโดยฝ่ายหนึ่งไม่ยอมสมรสด้วย อีกฝ่ายหนึ่งจะถือเป็นเหตุไปฟ้องร้องต่อศาลบังคับให้ฝ่ายที่ผิดสัญญาต้องทำการสมรสด้วยไม่ได้ จะทำได้ก็แต่เพียงให้ฝ่ายที่ผิดสัญญารับผิดใช้ค่าทดแทนเท่านั้น

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว ได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการหมั้น โดยสรุปได้ดังนี้การหมั้นจะสมบูรณ์ต่อเมื่อฝ่ายชายได้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินอันเป็นของหมั้นให้แก่หญิงเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับผู้หญิง การหมั้นจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์แล้ว ผู้เยาว์จะทำการหมั้นได้ต้องได้รับความยินยอมของบิดาและมารดา ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ปกครองแล้วแต่กรณี การหมั้นไม่เป็นเหตุที่จะร้องขอให้ศาลบังคับให้สมรสได้ กล่าวคือ เมื่อหมั้นกันแล้วฝ่ายหนึ่งไม่ยอมสมรสด้วย อีกฝ่ายหนึ่งจะฟ้องบังคับไม่ได้ แต่อาจฟ้องเรียกค่าทดแทนความเสียหายได้ กฎหมายมิได้บัญญัติว่าจะทำการสมรสได้ต่อเมื่อมีการหมั้นกันก่อน ฉะนั้นชายหญิงอาจทำการสมรสกันโดยไม่มีพิธีหมั้นก็ได้

ของหมั้น

เป็นทรัพย์สินของฝ่ายชายได้ส่งมอบหรือโอนให้แก่หญิงเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับหญิงนั้น เมื่อหมั้นแล้วของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่หญิง ถ้าฝ่ายหญิงผิดสัญญาหมั้นให้คืนของหมั้นแก่ฝ่ายชาย

สินสอด

เป็นทรัพย์สินของฝ่ายชายให้แก่บิดามารดา ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ปกครองฝ่ายหญิงแล้วแต่กรณี เพื่อตอบแทนการที่หญิงยอมสมรส ถ้าไม่มีการสมรสโดยมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่หญิง หรือโดยมีพฤติการณ์ซึ่งฝ่ายหญิงต้องรับผิดชอบทำให้ชายไม่สมควรหรือไม่อาจสมรสกับหญิงนั้น ฝ่ายชายเรียกสินสอดคืนได้

การสมรส

การสมรส หมายถึง การที่ชายและหญิงสมัครใจเข้ามาอยู่กินกันฉันสามีภริยาชั่วชีวิตโดยจะไม่เกี่ยวข้องทางชู้สาวกับบุคคลอื่นได้อีกซึ่งตามกฎหมายปัจจุบันนั้น กำหนดว่า การสมรสต้องมีการจดทะเบียนสมรสจึงจะมีผลตามกฎหมาย

เงื่อนไขการสมรส

การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้ เช่น ชายหรือหญิงหรือทั้งสองคนอายุไม่ครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ แต่มีความจำเป็นต้องทำการสมรสเพราะต้องเดินทางไปต่างประเทศในฐานะครอบครัวที่เป็นสามีภรรยาฉัน ศาลอาจเห็นสมควรอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์

เงื่อนไขการสมรส

๑. การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์แล้ว หากมีอายุต่ำกว่านี้ต้องให้ศาลอนุญาต ซึ่งจะต้องมีเหตุผลอันสมควร

๒. ชายหรือหญิงที่เป็นบุคคลวิตถกจริตหรือศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถจะทำการสมรสไม่ได้

๓. ชายหรือหญิงที่เป็นญาติสืบสายโลหิตกัน เช่น พ่อหรือแม่กับลูก พี่น้องร่วมบิดามารดากัน หรือเป็นพี่น้องร่วมแต่เพียงบิดาหรือมารดากันจะสมรสกันไม่ได้

๔. ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมจะสมรสกันไม่ได้

๕. ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่แล้วไม่ได้

๖. หญิงที่เคยสมรสแล้วแต่สามีตาย หรือการสมรสครั้งก่อนสิ้นสุดลงโดยเหตุอื่น เช่น การหย่า จะสมรสใหม่ได้ก็ต่อเมื่อการสมรสครั้งก่อนสิ้นสุดไปแล้วไม่น้อยกว่า ๓๑๐ วันเว้นแต่จะสมรสกับคู่สมรสเดิม ตลอดบุตรระหว่างนั้น มีใบรับรองแพทย์ว่ามีที่ตั้งครรภ์หรือมีคำสั่งของศาลให้สมรสได้

๗. ถ้าชายหรือหญิงฝ่ายใดมีอายุยังไม่ครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ฝ่ายนั้นต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองเสียก่อน

๘. การสมรสจะต้องจดทะเบียน โดยมีนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอและเป็นนายทะเบียน

๙. ชายหญิงจะต้องแสดงความยินยอมเป็นสามีภริยากัน โดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียน และนายทะเบียนต้องบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา

ความสัมพันธ์ทางครอบครัว

กฎหมายกำหนดให้สามีภริยาต้องอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยา ต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน และในกรณีที่ศาลสั่งให้สามีหรือภริยาเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ สามีหรือภริยาต้องมีอายุไม่เกินผู้นุบาลหรือผู้พิทักษ์ และต้องเป็นการอุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร

ความสัมพันธ์ทางทรัพย์สิน

กฎหมายแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาเป็นสินส่วนตัวและสินสมรส ถ้าสามีภริยาได้ทำสัญญาก่อนสมรสในเรื่องทรัพย์สินไว้เป็นพิเศษอย่างไรก็ให้เป็นไปตามนั้น ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยานอกจากที่ได้แยกไว้เป็น “สินส่วนตัว” ย่อมเป็น “สินสมรส”

สินส่วนตัว

สินส่วนตัว ได้แก่ ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรสที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยการรับมรดก หรือโดยการให้โดยเสนหาที่เป็นของหมั้นสินส่วนตัวของฝ่ายใดถ้าได้แลกเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินอื่น เช่น ซื้อทรัพย์สินอื่นมาหรือขายได้เป็นเงินมา ทรัพย์สินอื่นหรือเงินนั้นเป็นสินส่วนตัวของฝ่ายนั้น สินส่วนตัวของฝ่ายใดให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้จัดการ

สินสมรส

สินสมรส ได้แก่ ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรสหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาโดยการยกให้หรือโดยพินัยกรรม ซึ่งระบุให้เป็นสินสมรสรวมทั้งดอกผลที่เกิดจากสินส่วนตัวด้วย สามีภริยาเป็นผู้จัดการสินสมรสร่วมกันโดยการจัดการจะต้องได้รับความยินยอมร่วมกัน เว้นแต่จะตกลงไว้เป็นอย่างอื่นโดยสัญญาก่อนสมรสหรือศาลสั่งให้สามีหรือภริยาเป็นผู้จัดการแต่ฝ่ายเดียว

เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงจะต้องมีการแบ่งสินสมรสระหว่างชายกับหญิงโดยนำสินสมรสมาแบ่งเท่าๆกันแต่ถ้าฝ่ายใดจำหน่ายสินสมรสไปโดยไม่ได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง ต้องนำสินส่วนตัวของตนเองมาชดใช้สินสมรสที่ตนจำหน่ายไป

ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร

๑. การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายและการรับรองบุตร

เด็กที่เกิดจากบิดามารดาซึ่งจดทะเบียนสมรสกันแม้จะมีการเพิกถอนภายหลังก็ตาม หรือเกิดภายใน ๓๑๐ วันนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง กฎหมายสันนิษฐานว่าเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เคยเป็นสามี เว้นแต่จะมีการฟ้องคดีไม่รับเด็กนั้นเป็นบุตรภายในหนึ่งปีนับแต่วันรู้ถึงการเกิดของเด็กหรือฟ้องเสียภายในสิบปีนับแต่วันเกิดของเด็ก

เด็กซึ่งเกิดจากบิดามารดาที่มีได้สมรสกัน ย่อมเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของมารดาฝ่ายเดียวเท่านั้น จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาด้วยต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกันภายหลัง โดยมีผลนับตั้งแต่วันสมรสหรือเมื่อบิดาจดทะเบียนรับเป็นบุตร โดยจะต้องได้รับความยินยอมจากเด็กและมารดาของเด็กและจะมีผลตั้งแต่วันจดทะเบียน

ในกรณีที่เด็กหรือมารดาไม่ให้ความยินยอมหรือคัดค้านว่าผู้ซึ่งจดทะเบียนรับรองบุตรไม่ใช่บิดา หรือในกรณีที่ต้องมีการฟ้องชายเพื่อขอให้รับเด็กเป็นบุตร หากศาลพิพากษาว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายย่อมมีผลนับแต่วันที่ศาลพิพากษาถึงที่สุด ซึ่งจะทำให้ผู้ที่เป็บุตรนั้นมีสิทธิ เช่น ใช้นามสกุลของบิดา รับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมได้ เป็นต้น ส่วนผู้รับรองบุตรก็สามารถใช้อำนาจปกครอง รวมทั้งต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรนั้นต่อไป

๒. การรับบุตรบุญธรรม

หมายถึง การจดทะเบียนรับบุตรของผู้อื่นมาเลี้ยงดูเป็นบุตรของตนเอง โดยดำเนินการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกำหนดเงื่อนไขพื้นฐานรวมทั้งความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมกับผู้รับบุตรบุญธรรมไว้ ประกอบกับพระราชบัญญัติการรับบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติม เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมยิ่งขึ้น เช่น ในกรณีที่ขอรับบุตรบุญธรรมของผู้ที่ไม่ใช่เครือญาติกับเด็กจะมีการทดลองเลี้ยงดู มีการตรวจสอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และความเหมาะสมของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เป็นต้น

เงื่อนไขพื้นฐานของการรับบุตรบุญธรรม ประกอบด้วย อายุและความยินยอม คือ บุคคลที่จะรับผู้อื่นเป็นบุตรบุญธรรมได้ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์ และต้องแก่กว่าผู้ที่ตนจะรับเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย ๑๕ ปี และถ้าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ การรับบุตรบุญธรรมต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาโดยกำเนิดของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม และต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสก่อนด้วย

การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมมีผลให้บุตรบุญธรรมมีฐานะเสมือนบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรม เช่น มีสิทธิใช้ชื่อสกุล มีสิทธิรับมรดกของผู้รับบุตรบุญธรรม

ผู้รับบุตรบุญธรรมมีอำนาจปกครองและมีหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดู แต่ไม่มีสิทธิรับมรดกในส่วนของบุตรบุญธรรม และจะสมรสกับบุตรบุญธรรมไม่ได้ ส่วนบิดามารดาโดยกำเนิดเป็นอันหมดอำนาจปกครอง

อย่างไรก็ตาม บุตรบุญธรรมไม่สูญเสียสิทธิและหน้าที่ในครอบครัวที่กำเนิดมา เช่น มีสิทธิรับมรดกของบิดามารดาโดยกำเนิด การรับบุตรบุญธรรมมีทางเลือกได้โดยการจดทะเบียนเล็ก ตามความยินยอมของบุตรบุญธรรมที่บรรลุนิติภาวะแล้วกับผู้รับบุตรบุญธรรม หรือเมื่อมีการสมรสระหว่างบุตรบุญธรรมกับผู้รับบุตรบุญธรรม

๓. สิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา

บิดามารดามีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดู และให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรระหว่างที่บุตรยังเป็นผู้เยาว์ หรือแม้บุตรจะบรรลุนิติภาวะแล้วแต่เป็นผู้ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองไม่ได้ บิดามารดาก็ยังมีหน้าที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูต่อไประหว่างที่บุตรเป็นผู้เยาว์

บิดามารดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตร โดยมีสิทธิกำหนดที่อยู่ของบุตร ทำโทษบุตรตามสมควร หรือว่ากล่าวสั่งสอนให้บุตรทำงานตามสมควรแก่ความสามารถและฐานะานุรูปมีสิทธิเรียกบุตรคืนจากผู้อื่นซึ่งกักบุตรไว้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย เป็นผู้แทนโดนชอบธรรมของบุตรในการฟ้องคดี และมีสิทธิจัดการทรัพย์สินของบุตรด้วย

ถ้าบุตรมีเงินได้ บิดามารดามีสิทธินำมาใช้เป็นค่าอุปการะเลี้ยงดูและการศึกษาของบุตรส่วนที่เหลือต้องเก็บรักษาไว้เพื่อมอบแก่บุตรภายหลัง เว้นแต่บิดามารดาจะยากจนไม่มีเงินได้พอแก่การครองชีพ จึงอาจนำเงินนั้นมาใช้ได้

กรณีที่บิดามารดาตายหรือถูกศาลสั่งถอนอำนาจปกครอง เพราะวิตกจริตหรือประพฤติน่าไม่เหมาะสม ศาลมีอำนาจตั้งผู้ปกครองให้บุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์ เพื่ออุปการะเลี้ยงดูและให้ความคุ้มครองแก่ผู้เยาว์นั้นแทนบิดามารดาได้

๔. สิทธิและหน้าที่ของบุตร

บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา เว้นแต่ไม่ปรากฏบิดาให้ใช้ชื่อสกุลของมารดา บุตรมีสิทธิได้รับอุปการะเลี้ยงดูและได้รับการศึกษาตามสมควรจากบิดามารดา แต่บุตรมีหน้าที่ต้องดูแล บิดามารดาของตนเป็นการตอบแทนบุญคุณ

โดยบุตรจะฟ้องบิดามารดา รวมทั้งบุพการีอื่นของตนเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาไม่ได้ ต้องขอให้พนักงานอัยการยกคดีขึ้นว่ากล่าวให้

การสิ้นสุดการสมรส

ในทางกฎหมายการสมรสจะสิ้นสุดลงด้วยปัจจัยที่สำคัญ ดังนี้

๑. ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะ หรือโมฆียะ หรือให้เพิกถอนการสมรสเพราะทำการสมรสโดยผิดเงื่อนไข

๒. คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตาย

๓. การหย่า ได้แก่ การหย่าโดยความยินยอมของทั้ง ๒ ฝ่าย ซึ่งต้องทำเป็นหนังสือและมีพยานลงลายมือชื่อรับรองอย่างน้อย ๒ คน โดยต้องมีการจดทะเบียนการหย่าและการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล ได้แก่ คู่สมรสไม่อาจตกลงหย่ากันโดยความยินยอมได้ ฝ่ายที่ต้องการหย่าจึงฟ้องต่อศาลให้ศาลพิพากษาให้หย่าโดยต้องอ้างเหตุหย่า ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้หลายประการด้วยกัน เช่น สามีและภริยาสมัครใจแยกกันอยู่ เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้ โดยปกติสุขตลอดมาเกิน ๓ ปีหรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งศาลเป็นเวลาเกิน ๓ ปี เป็นต้น

เหตุฟ้องหย่า

(๑) สามีหรือภริยาอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉันภริยาหรือสามี เป็นชู้หรือมีชู้ หรือร่วมประเวณีกับผู้อื่นเป็นอาชญา อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๒) สามีหรือภริยาประพฤติชั่ว ไม่ว่าความประพฤติชั่วนั้นจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่ง

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง

(ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นสามีหรือภริยาของฝ่ายที่ประพฤติชั่วอยู่ต่อไป หรือ

(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพฐานะและความเป็นอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยามาคำนึงประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๓) สามีหรือภริยาทำร้าย หรือทรมาณร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาทหรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ถ้าเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔) สามีหรือภริยาจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๕) สามีหรือภริยาต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกและได้ถูกจำคุก เกินหนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิด หรือยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นสามี ภริยากันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๖) สามีและภริยาสมัครใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกัน ฉะนั้นสามีภริยาได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของ ศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๗) สามีหรือภริยาถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปี โดยไม่มีใครทราบแน่ชัดว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๘) สามีหรือภริยาไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการที่เป็นสามีหรือภริยากันอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอา สภาพ ฐานะและความเป็นอยู่ร่วมกันฉะนั้นสามีภริยามาคำวินิจฉัยประกอบ อีกฝ่าย หนึ่งฟ้องหย่าได้

(๙) สามีหรือภริยาวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมี ลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกัน ฉะนั้นสามีภริยาต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๑๐) สามีหรือภริยาพิชิตภัณฑ์บนที่ทำไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติอีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๑๑) สามีหรือภริยาเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่าย หนึ่งและโรคมีลักษณะเรื้อรัง ไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๑๒) สามีหรือภริยามีสภาพร่างกายทำให้สามีหรือภริยานั้น ไม่อาจร่วมประเวณีได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

*****

งานนิติการ

กันยายน ๒๕๖๔